

maradékot, az ételt zacskóba söpri, az italt – talán – megissza. Nem tudni, kicsoda. De olyan, mint a mágnes. Mindent összeszed. Még a betegségeket is, mindent magára vállal, begyűjt, talán azért, hogy a többieket megmentse. Talányos fickó a kisöreg. Kiismerhetetlen, megfoghatatlan, mint a vágy. Jólesik tudni, hogy van. Még ha láthatatlan is. De lehet rá számítani. Épp olyan, mint Szakonyai Károly *Adáshübájában* Emberfi Krisztus, vagy Örkény *Kulcskeresőkjében* Bolyongó, akik csodákra képesek. Segítenek az embereken, mint a vágyak, az álmok. És mindhárman szinte egy időben keletkeztek, a hetvenes évek elején. Akkor érezték a drámaírók, jó lenne egy ilyen kisöreg, aki segítene, megvizsgálna bennünket. Simović talányos alakja most visszatér. Biztos nem véletlenül.

GEROLD László

K É P Z Ó M Ű V É S Z E T

SZAGGATOTT HARMÓNIA

Szombathy Bálint elektrografikái – Ifjúsági Tribün, Újvidék

Novemberben az újvidéki Ifjúsági Tribün kiállítóterme adott otthont Szombathy Bálint önálló tárlatának. Vagy inkább kompozíciójának. A bemutatott alkotások – elektrografikák – ugyanis egységes képi, gondolati rendbe illeszkedve alkotják a „nagy művet”.

Különös dolog ez, amit Szombathy Bálint művel. Különös erő, különös képesség kell ahhoz, hogy az ember ilyen alkotásokat akarjon, tudjon létrehozni, kiforgatni a nemlétből. Nehéz pontosan leírni ezeket az alkotásokat – nem is lehet, de voltaképpen nem is kell. Szaggatott harmónia, talán ezzel adható leginkább vissza Szombathy kompozícióinak hangulata, bár ez a fajta ábrázolás nehezen tűri a beskatulyázást. Bonyolult képi állítások előtt állunk, s e képek megértést kérnek.

Kifejezőeszközei elsősorban a látvány mögötti, szavakkal nem is értelmezhető gesztusok, amelyekkel az átélhető és átgondolható sejtésekre tör, amelyekkel a felszín mögötti valóság üzeneteit a szemlélő felé továbbítja. Mondom, nehéz leírni, értelmezni ezeket az alkotásokat, számomra mindenesetre a huszadik század végének üzenetei, amelyek megrendültségről, szorongásról, fájdalomról, szenvedésről, hiányérzetről s talán némi halvány reményről tudósítanak. Belső struktúrájuk révén hihetetlenül dinamikusak Szombathy grafikái, a képelemek állandó feszültségben, mozgásban vannak, olyannyira, hogy az ember óhatatlanul eltűnődik azon is, milyen különös érzékenységgel megáldott vagy megvert az az ember, aki ilyen alkotásokat hoz létre.

Szombathy elektrografikái organikus sorozatszerűségük folytán kozmikus struktúráká tágulnak, *létszaktúra-mintázatok* adnak, amelyekben benne van minden: világunk is, mi is, borongásainkkal és szorongásainkkal egyetemben. Lélekolvasatok. Fájdalmasak, hiszen az ilyen leképzések, feltárások mindig fájdalommal járnak. Sajátos élményt jelent ez esetben a technika. Pontosabban a technika és a művészet sajátosság, „felemás” kapcsolata. Felemás, hiszen itt a technika „elromlik”, vagy legalábbis – jelen esetben – másképpen működik. A technika mint a művészi alkotás kelléke jön itt számításba, és paradox módon a „hibás működés” éppen a kibontakozásának lehetőségét adja meg.

Voltaképpen hiábavaló azon tűnődni, hogy a technika új művészetéről vagy a művészet új technikájáról van-e szó. Alighanem mindkettőről. Talán leginkább a technikának a művészetre gyakorolt jótékony hatásáról. Szombathy elektrografikái is voltaképpen a gépi selejt izgató lehetőségét feltételezik. Ahogyan izgató a monoton technika véletlen kisiktása is. Sőt, ez éppenséggel olyan megnyugtatóan EMBERI.

Ennyi lenne mindössze? Talán igen. De ezek Szombathy dimenziói. Ő ragadja meg a „hiba” pillanatait, annak mértékét, s ő adja meg a választ a hogy, mikor, hogyan kérdésére. Rajta áll, hogy a „hiba” pillanatait a dolgokhoz való odafordulás, a mélységek megnyitásának lehetőségére váltsa. És Szombathy él a lehetőséggel, hiszen elektrografikái mögött olyan alkotói magatartás húzódik meg, amely az ember benső világának megjelenítésére koncentrál, miközben a technika sokszorosíthatóságát kényszeríti rá az egyedi mű létrehozására, sorsproblémák leképzésére a xeroxgépet.

NÁRAY Éva

